

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλούταρχος, Περί Αλεξάνδρου τύχης και ἀρετῆς, 6 329A-D

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη. Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με παραπομπές στο κείμενο.

1.Ο Ζήνων προτείνει οι άνθρωποι να ζουν σε διαφορετικές πολιτείες με διαφορετικούς κανόνες δικαίου.

Λάθος / «ἵνα μὴ κατὰ πόλεις... πολίτας»

2.Η ιδεώδης πολιτεία του Ζήωνα παρομοιάζεται με μία αγέλη ζώων που ζουν σύμφωνα με τον «νόμο».

Σωστό / «ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης»

3.Ο Αλέξανδρος απέφυγε τους πολέμους, επειδή ακολούθησε τις συμβουλές του Αριστοτέλη.

Λάθος / «Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, ... ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν»

4.Ο Αλέξανδρος χρησιμοποιούσε βία, όταν δεν επαρκούσε ο λόγος.

Σωστό / «οὐς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»

5. Ο Αλέξανδρος απαιτούσε να θεωρούνται όλοι οι αλλόφυλοι πονηροί.

Λάθος / «συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς»

Μονάδες 10

B1. Με βάση το απόσπασμα «κοινὸς ἦκειν θεόθεν...ἡγεῖσθαι πάντας», να εντοπίσετε δύο χαρακτηριστικά που αποδίδει ο Πλούταρχος στον Αλέξανδρο (μονάδες 2) και να συνδέσετε αυτά τα χαρακτηριστικά με τη νέα αντίληψη για την πατρίδα και την οικουμένη (μονάδες 8).

Ο Πλούταρχος συνδέει το έργο του Αλέξανδρου με τη στωική διδασκαλία του κοσμοπολιτισμού. Υποστηρίζει ότι με την εκστρατεία του ο Αλέξανδρος εκπλήρωνε ένα θεϊκό σχέδιο (ἦκειν θεόθεν) για να επιβάλλει μια οικουμενική τάξη πραγμάτων ως κοινός ρυθμιστής (κοινός ἀρμοστής) και ως συμφιλιωτής όλων των λαών (διαλλακτής τῶν ὄλων).

Επιδίωκε να εντάσσονται ειρηνικά στο κράτος οι φυλές και οι λαοί που συναντούσε κατά την εκστρατεία του, αλλά όσους δεν έπειθε να ενωθούν μαζί του χωρίς αντίσταση τους κατακτούσε με τα όπλα («συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»).

Επιπλέον, ενσωμάτωνε τους κατακτημένους λαούς στο κράτος του εφαρμόζοντας ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης αναμειγνύοντας διαφορετικούς τρόπους ζωής, ήθη, έθιμα προκειμένου όλοι μαζί να συναποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο μέσα στο οποίο ο καθένας θα είχε τη θέση του (συνενεγκών τα πανταχόθεν). Μάλιστα ο Πλούταρχος αποδίδει παραστατικά την πολιτική του Αλέξανδρου μέσα από μια παρομοίωση. Παρομοιάζει την πολιτική του για τη συμφιλίωση όλων των λαών μέσω της ανάμειξης των πληθυσμών με την πραγματοποίηση μεικτών γάμων ανάμεσα σε Έλληνες και Περσίδες, με την ανάμειξη οίνου και νερού μέσα σε ένα συμποσιακό αγγείο («έν κρατήρι»). Επιπλέον για τον Πλούταρχο ο Αλέξανδρος δημιούργησε μια κοσμοκρατορία όπου για να κυβερνηθεί έπρεπε να συμπεριφέρεται προς όλους τους κατοίκους της όχι ως κατακτητής αλλά ως αγαθός ηγεμόνας. Επομένως πρόβαλλε μια ιδεολογία που προωθούσε νέες αντιλήψεις και αξίες, οι οποίες βασιζόνταν στη νέα πραγματικότητα που δημιούργησε η εκστρατεία.

Άλλωστε, οι παραδοσιακές ιδέες και αξίες των πόλεων-κρατών πλέον υπονομεύονταν από τη νέα πραγματικότητα και η πόλη-κράτος έχανε πια τη σημασία της ως πηγή και μέτρο αξιών. Έτσι ο Αλέξανδρος πρόβαλε και επέβαλε σε όλους μια νέα αντίληψη για την πατρίδα σύμφωνα με την οποία όλοι θα έπρεπε να θεωρούν πατρίδα τους την οικουμένη και όχι μόνο την πόλη από την οποία προέρχονταν («πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην»). Φυσικά, η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται για να περιλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρωπίνης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. Επομένως, ο τόπος καταγωγής δεν αποτελούσε κριτήριο διαχωρισμού των ανθρώπων αφού όλοι πρέπει να θεωρούν πατρίδα τους την οικουμένη («πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην»). Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, πως ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται σαν να έχει σχεδιάσει και εφαρμόσει ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης αναδεικνύοντας καινούργιες αξίες, υπονομεύοντας τις αξίες της πόλης- κράτους και σε ηθικο-πολιτικό επίπεδο παρακάμπτοντας την ηθική του δασκάλου του, του Αριστοτέλη, που αντιστοιχούσε στην μικρή κλίμακα της πόλης κράτους και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη.

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Στο έργο «Τὰ εἰς ἑαυτὸν» ο Ρωμαῖος αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος καταγράφει τους στοχασμούς του με βάση τη στωική φιλοσοφία. Να εντοπίσετε δύο ομοιότητες ανάμεσα στην Πολιτεία του Ζήνωνα, όπως περιγράφεται στο απόσπασμα «Καὶ μὴν...τὸ ἔργον παρέσχεν.» και στο παράλληλο κείμενο του Μάρκου Αυρήλιου.

Και στα δύο αποσπάσματα αποτυπώνεται η στωική αντίληψη για την Ιδανική Πολιτεία.

Αρχικά :

-Ο Ζήνωνας οραματίζεται μια κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μία μόνο πτυχή της ηθικής προσωπικότητας (ερμηνευτικό σχόλιο για την πολιτεία από τον φάκελο υλικού). Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να θεωρούνται συμπολίτες και συνδημότες (ίνα μη κατά πόλεις μηδέ δήμους ... δημότας και πολίτας)

-Αντίστοιχα, ο Μάρκος Αυρήλιος θεωρεί ως βασικό αξίωμα τη θέση ότι όλοι οι άνθρωποι συνδέονται με ένα είδους «συγγένειας με τα ομοειδή μέρη». Εφόσον ο άνθρωπος συνδέεται με συγγενικούς δεσμούς με τους συνανθρώπους του, θα κατευθύνει κάθε του παρόρμηση με γνώμονα το κοινό συμφέρον με αποτέλεσμα την αρμονία στο πλαίσιο της Πολιτείας.

Στη συνέχεια :

-Ο Ζήνωνας θεωρεί ότι σκοπός είναι να υπάρχει ένας κοινός τρόπος ζωής και μία τάξη, όπως σε μία αγέλη που βόσκει και τρέφεται μαζί υπό έναν κοινό «νόμο» (αξιοποίηση του ερμηνευτικού σχολίου για την ευνομία από τον φάκελο υλικού) (εἷς δέ βίος ... συντρεφομένης»)

-Αντίστοιχα, ο Μάρκος Αυρήλιος προβάλλει τη θέση πως κάθε άνθρωπος «είναι μέρος ενός συνόλου που υπακούει σε φυσικούς νόμους». Η φύση δεν εμπεριέχει τίποτα που θα μπορούσε να την βλάψει και τα πάντα αποσκοπούν στο κοινό συμφέρον.

Συνεπώς, διαπιστώνεται η κοινή αντίληψη για μια κοινωνική και πολιτική οργάνωση σύμφωνη με την ανθρώπινη φύση.

Μονάδες 10

B3. Να συμπληρώσετε το κενό στις παρακάτω προτάσεις με ομόρριζα, απλά ή σύνθετα, των λέξεων με έντονη γραφή:

α) συντείνει: Χαμήλωσε την **ένταση** του ήχου της τηλεόρασης.

β) αίρεσιν: Η συμμετοχή στην εκδρομή ήταν **προαιρετική**.

γ) κρατήρι: Αν και ηλικιωμένος, είχε γερή **κράση**.

δ) ένέπλησε: Η υπογεννητικότητα οδηγεί σε μείωση του **πληθυσμού**.

ε) χρώμενος: Διάβασε τις οδηγίες **χρήσης**.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Μία από τις μεθόδους του Σωκράτη για την αναζήτηση της αλήθειας ήταν	α. το πείραμα.
	β. η διάλεξη.
	γ. η διαλεκτική.

2. Η ιδεώδης Πολιτεία του Πλάτωνα κοσμεύεται από	α. σοφία, ανδρεία, δικαιοσύνη, σωφροσύνη.
	β. σοφία, ανδρεία, πραότητα, δικαιοσύνη
	γ. μετριοφροσύνη, ανδρεία, δικαιοσύνη, παρηγορία
3. Ο Αριστοτέλης είχε ως πατέρα	α. τον Αμύντα τον Γ'.
	β. τον Νικόμαχο.
	γ. τον Διογένη τον Λαέρτιο.
4. Ο Ξενοκράτης διηύθυνε	α. την Ακαδημία.
	β. το Λύκειο.
	γ. τον Περίπατο
5. Ο Ηράκλειτος υποστήριξε ότι	α. δαίμων είναι ο χαρακτήρας του ανθρώπου.
	β. η ευδαιμονία σχετίζεται με τα πλούσια κοπάδια.
	γ. η ευδαιμονία είναι ενέργεια της ψυχής

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Οί δὲ προεστῶτες ... Πελοποννησίων.».

Οι αρχηγοί στην Σάμο και ιδιαίτερα ο Θρασύβουλος, ο οποίος είχε πάντα την ίδια γνώμη, αφού άλλαξε η πολιτική κατάσταση, ώστε να επιστρέψει ο Αλκιβιάδης από την εξορία, και τελικά κάνοντας συνέλευση (κατόρθωσε, πέτυχε) να πείσει τους περισσότερους στρατιώτες. Και αυτοί αφού αποφάσισαν με ψήφο για τον Αλκιβιάδη επιστροφή από την εξορία και αμνηστία, ο Θρασύβουλος αφού έπλευσε προς τον Τισσαφέρνη, έφερε πίσω στη Σάμο τον Αλκιβιάδη, έχοντας την πεποίθηση ότι αυτή ήταν η μόνη σωτηρία, εάν μετέστρεφε τον Τισσαφέρνη από τους Πελοποννησίους για χάρη των Αθηναίων.

ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

[Έγινε συνέλευση όπου ο Αλκιβιάδης διατύπωσε παράπονα για την εξορία του και τις ταλαιπωρίες που είχε υποστεί, και μετά μίλησε πολύ για την πολιτική κατάσταση, δίνοντάς τους μεγάλες ελπίδες για τα όσα θα συνέβαιναν μελλοντικά και υπερβάλλοντας πολύ την επιρροή του στον Τισσαφέρνη, ώστε να φοβίσει τους ολιγαρχικούς της Αθήνας και να διαλυθούν γρήγορα οι πολιτικοί σύλλογοι και ταυτόχρονα να ενισχύσει την επιβολή του στους στρατιώτες της Σάμου και να τους ενθαρρύνει, ενώ οι εχθροί θ' άρχιζαν να έχουν μεγάλες αμφιβολίες για τον Τισσαφέρνη και θα έχαναν τις ελπίδες τους].

Μονάδες 20

Γ2. Ο Αλκιβιάδης μεγαλοποιεί την επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη. Ποιες σκοπιμότητες εξυπηρετεί η ενέργειά του αυτή;

Ο Θρασύβουλος, μετά το ολιγαρχικό πραξικόπημα του 411 π.Χ. στην Αθήνα και την ανταρσία των δημοκρατικών του αθηναϊκού στόλου στη Σάμο, επιτυγχάνει την επιστροφή του Αλκιβιάδη από την εξορία. Έτσι, φέρνει στην Σάμο τον Αλκιβιάδη, με την πεποίθηση ότι με την προσωπική του επιρροή στον Τισσαφέρνη, σατράπη της

Λυδίας και σύμμαχο των Πελοποννησίων, θα του αλλάξει γνώμη, ώστε να εγκαταλείψει τους Πελοποννήσιους και να γίνει φίλος με τους Αθηναίους. Όταν γίνεται συνέλευση, ο Αλκιβιάδης, μιλώντας εκτενώς για την πολιτική κατάσταση, τους δημιουργεί μεγάλες ελπίδες για τα όσα θα συνέβαιναν μελλοντικά, ενώ παράλληλα μεγαλοποιεί την επιρροή που ασκεί ο ίδιος στον Τισσαφέρνη. Η ενέργειά του αυτή αποσκοπεί, αφενός να φοβίσει τους ολιγαρχικούς της Αθήνας, ώστε να διαλυθούν οι πολιτικοί σύλλογοι («ἴνα οἱ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν») και αφετέρου να ενισχύσει την επιβολή του στους στρατιώτες της Σάμου ενθαρρύνοντας τους περαιτέρω («οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιάτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεόν θαρσοῖεν»). Ταυτόχρονα, σκοπεύει να δημιουργήσει μεγάλες αμφιβολίες στους εχθρούς για τη στάση του Τισσαφέρνη και κατά συνέπεια να χάσουν τις ελπίδες τους για την ενδεχόμενη υποστήριξή του.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

πλήθος : τη δοτική πληθυντικού

ίδιαν : τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό

πολλά : τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό

ἑαυτοῦ : την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους στο β ' πρόσωπο

ύπαρχουσών : τον ίδιο τύπο στο αρσενικό

ἐλπίδων : τη δοτική του ενικού

(μονάδες 6)

α. πλήθεσι(ν)

ἰδιαιτέραν / ἰδιωτέραν

πλεῖστα

ὕμᾱς αὐτάς

ύπαρχόντων

ἐλπίδι

Γ3.β. «[καὶ] τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλήθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην κατήγεν εἰς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην»: Να μεταφέρετε τις υπογραμμισμένες λέξεις στον παρακείμενο στον ίδιο τύπο στον οποίο βρίσκονται.

(μονάδες 4)

β. πέπεικε

ἐψηφισμένων

πεπλευκῶς

κατήχεν /καταγήοχεν

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο με έντονα γράμματα: τὰ πράγματα, ἄδειαν, ὡς τὸν Τισσαφέρην, ἐκκλησίας, τῶν μελλόντων, οἴκοι, τῷ Τισσαφέρνει.

(μονάδες 7)

τὰ πράγματα: αντικείμενο του «μετέστησε»

ἄδειαν : ἄμεσο αντικείμενο στη μετοχή «ψηφισαμένων»

ὡς τὸν Τισσαφέρην : εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση προς πρόσωπο στη μετοχή «πλεύσας»

ἐκκλησίας: υποκείμενο της απόλυτης μετοχής «γενομένης»

τῶν μελλόντων : επιθετική μετοχή, ουσιαστικοποιημένη ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο «ἐλπίδας»

οἴκοι : επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στη μετοχή «ἔχοντες»

τῷ Τισσαφέρνει : αντικείμενο στο διαβάλλοιντο

ἢ ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο «πολέμιοι» [σύμφωνα με τις οδηγίες βαθμολόγησης της ΚΕΕ]

Γ4.β. πλεύσας: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 3)

Πλεύσας : επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο ενοούμενο υποκείμενο του ρήματος «Θρασύβουλος», ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο «κατῆγεν», που δηλώνει το προτερόχρονο.

Αναλύεται σε : ἐπεὶ / ἐπειδὴ ἔπλευσεν (Θρασύβουλος) ...

Μονάδες 10

